

Jahja — izvenšit ponedeljek — vsak dan jutraj. Anton Požar, župnik.
 Franciška Asiškiga štev. 20, I. nadstropje.
 ništvu. — Nefrankirana pisma so ne...
 Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan
 Edinosti. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znesla na mese...
 leta L 82. — In celo leto L 60. — Telefon uredništva in uprave štev. 11-57.

Mi in oni!

(iz Istre.)

Kakor morja velika je naša nevolja.
 Pokojni pazinski proš, mona Kalac, zapeval mi je nekoč sredi razgovora o naši istrski narodni pesmi par besed iz pesmi: »Sjedila tužna grlica na suhom drvcu vrh kolca«. Pri tem sem do dna duše občutil tisto žalost, ki jo ves slovenski narod, posebej pa še mi istrski Hrvatje in Slovenci od strine pododuemo od svojih roditeljev ter jo izražamo posebno v naši pesni. A, odkodi to? Vedno smo bili tlačeni. Nekdaj so nas mučili Turki; za tem so naši ljudje robovali po benških galerah ter vzdihali v podzemskih temnicah. Kasneje nas je pritiskala Avstrija, ter pomagala drugodnim nasprotnikom, da so nas pestili tudi oni. Avstrija je gojila proti nam politiko mržnje. Par let pred vojno sem se vozil nekega dne s poštnim avtomobilom iz Pazina v Poreč. Poleg mene je sedel neki kmet iz Zbandanja. Razgovarjala sva se o glob, izvirku, ki ga je izkopala vladna blizu Poreča, da pridejo meštani Poreča do žive vode. Ko smo šli mimo neke lokve, pokazal mi je tisti kmet s prstom na lokev ter rekel »Vidi, gospod, kako vodo pijemo mi — v nji so tisti črvi (pomolji) iz svoj palec, meščani v Poreču pa si na naše stroške kopajo tako globoko jamo, da pridejo do žive čiste vode.«

Tako je bilo pod Avstrijo: Italijani so dobivali od vlade vse, kar so hoteli, mi pa smo morali dolgo let se boriti za vsako malenkost, ki smo jo hoteli dobiti. Naših otrok v Istri je bilo na tisoče in tisoče brez ljudske šole, a eno edino gimnazijo v Pazinu smo si morali pribojevati s težko muho v dunajskem parlamentu. Italijanom pa se je dajala šola tudi tam, kjer ni bilo nikoli italijanskih otrok niti 40 — kolikor se zahteva po zakonu — n. pr. v Piciu in Tinjanu. Po številu nas je v Istri vsaj za tretjino več, nego Italijanov, a po prostoru zavzemamo preko 90% površine Istre; ali kljub temu je bila deželna vlada v Poreču v rokah Italijanov in nam je gospodarila po svoji volji.

Ko je v letu 1914 izbruhnila vojna, so se Italijani organizirali po vsej Istri v svrhu, da so prijavljali naše ljudi, v prvi vrsti inteligenco, radi kakih besede — proti Avstriji! In avstrijski žandari so gonili naše ljudi po zaporih, kjer so, da si nedolžni, ječali po leto dni.

Kasneje, leta 1915, je izbruhnila vojna z Italijo. Mari smo mi tedaj delovali proti Italijanom, kakor so oni prej proti nam. Ne — niti las jim ni padel z glave radi nas. Hišo, kjer se je tiskal tržški »Piccolo« niso zažgali niti, a od tistega malega števila njih, ki so bili aretirani, ni bil niti eden na podlagi naših ovad. Ko je bivši pazinski komisar Luković povprašal dva naša pravka za Italijane v Pazinu so ostali doma, a v zahvalo so dali kasneje odvzeti v Sardinijo enega — one dvojice ter so poslali svojo dečo, da nam uničijo le tisto edino tiskarno, ki jo imamo v Istri!

Ko je v času gladi sklenil zagrebški sabor, da pošlje hrane za vse istrske Jugoslovence, so sporočili naši ljudje v Zagreb, naj se enako pošlje tudi za istrske Italijane.

Taki smo bili mi napram našim sosedom, oni pa so vedno kopali pod nami jamo, mruže nas iz dna duše. Kdo je kulturnejši: mi ali oni?

Slednjič je Avstrija razpadla. Mi smo se radodali na tem, ker je bila naša tlačitelica. Mislimo, da je sinila zora boljše bodočnosti. Avstrijski komisarji so pobegnili in osnovali smo si po raznih krajih svoje »narodne svete«. Bili smo gospodariji v svoji hiši. Imeli smo prilike, da bi plačili na naše sosede in se masčevali za vse tiste silne krivice, ki so nam jih delali ob pomoči avstrijske vlade skozi generacije. Niti s prstom nismo ganili proti nim.

A oni? Čim je došla italijanska vojska, da »da vsakomur pravo svobodo«, so začeli naši domači Italijani trgati naše zastave, zapirati naše šole, aretirati naše najuglednejše ljudi, razpuščati naše občinske zastave, izganjati po načrtu naše ljudi iz naših mestnih središč, odpustiti naše uradnike, izganjati naš jezik iz vseh uradov itd. itd. Prišli so celo do tega, da so nam zažgali naše »Narodne domove«, da so nam razbili tiskarno ter da branijo našim ljudem govoriti v materinem jeziku!

Koroški plebiscit in italijanski komunisti slovenskega imena

Jutri se vrši na Koroškem ljudsko glasovanje, ki je za ves jugoslovanski narod vevlaženje počenja. Ta dan naj odloči koroška slovenska raja, da se hoče združiti po sto in sto letnem robstvu in najslabšem preganjanju s strani Nemcev za vedno z ostalimi, že osvobodjenim jugoslovanskim narodom. Vse slovensko ljudstvo s socialisti vred deluje z vsemi močmi in z vso lubežnjo na to, da bo Koroška, zibelka slovenskega naroda, prišla do pravice in svobode. Ves kulturni svet stoji ob strani naše borbe, le Nemci, podpirani od italijanskega časopisja brez izjeme hočejo z lažnjivimi poročili ovirati in zatreti izraz prave ljudske volje na Koroškem. Da tržški slovenski sodrugi dokažejo z dejanjem svojo solidarnost z njimi in tržško internac. pristno laškega kova, so plemeniti uredniki »Dela« napisali tole gorostasnost, ki se sama obseja: »Mi gledamo, kako se vrši stoprav plebiscit na Koroškem. Ali, dragi gospod škanar »Edinosti«, mi imenujemo tak plebiscit — kulturni škandal. Z vinom, žganjem, klobasami, moko, smodkami in drugimi mamili se kupava tam narodnost. In zakaj se ne da plebiscita za vso Koroško in za Stajersko, za Banat, za Vidinsko ozemlje, za Črnogorijo (I) za Albanijo itd. Sprva smo mislili, da piše tako fašistovski »Popolo d'Italia«, ali buržuazni »Giornale d'Italia« ali naš prijatelj »Piccolo«. Toda, ne, to piše »Delo« v štev. z dne 6. oktobra 1920. Slovenski pisano glasilo italijanske komunistične stranke, ki te dni ob zborovanju svojih poslancev ni našla niti toliko čuta pravčnosti v sebi, da bi za sedenost primorsko ozemlje naglašala princip samoodločbe in zahtevala za to, v pretežni večini slovenske kraje ljudsko glasovanje! Ne, »Delo« v bratskem obseju z najboljšimi ljudskimi glasili in najboljšimi struženimi sovražniki našega naroda, zahteva plebiscit za vso Koroško, za Stajersko, za Banat, za Vidinsko ozemlje, za Črnogorijo, za Albanijo itd., torej za celo Jugoslavijo, ali bi ne mor-

da po želji naših italijanskih sodrugov slovenskega imena bilo možno razbiti jugoslovansko edinstvo, raztrgati jugoslovanski narod in ga znova in še huje zaslužiti! Odgovorite, gospodje plemeniti uredniki »Dela«, na to-le vprašanje: »Zakaj zahtevate ljudsko glasovanje za Indijo, Afriko, Irsko, Turčijo itd., samo za »Julijsko Benečijo« ne? Zakaj za Vaši poslanci v Trstu v resoluciji o problemih »Julijske Benečije« zatajili ta najbolj socialni prin-

Pred odločilnim dnevom na Koroškem

Slovenska večina neprestano raste

BOROVLJE, 8. Po vseh vaseh in krajih se množe naši volčci, celo tam, kjer doslej nismo imeli večine, imamo danes 70 do 80 odstotkov na svoji strani. Več ljudi je pristopilo k nam zato, ker vidijo nasilno agitacijo Nemcev.

VELIKOVEC, 8. Poročila, ki dohajajo iz občin, naznanjajo soglasno, da se slovenski volilni odstotek nepričakovano naglo dviga. Izvrstno razpoloženje našega ljudstva, ki je tem pogumnejše in veselje, čim bolj se bliža nedelja, dela prave čudeže. Po izjavah naših zaupnikov je gotovo, da bo zmaga ne-le naša, ampak tudi povsem zadovoljiva. Vse, kar je bilo doslej pasivnega in nezanesljivega, se je nagnilo na jugoslovansko stran. Tudi iz industrijskih središč, kjer je bilo delavstvo doslej avstrijsko navdahnjeno, prihajajo zanesljive vesti o spremembi mišljenja med ljudmi.

Italijanski delegat napoveduje Slovencem dvotretnjo večino

Nemci se že boje za čono B

BOROVLJE, 8. Nemške govornice o terorju, ki ga mislijo izvajati pred plebiscitom Helmut Wehrovci, ne napravljajo na naše volilce nobenega vtisa, ker vsak ve, da delajo Nemci v obup, ker niti v sanjah več ne računajo na zmago. Zmaga je na naši strani. Preskrbljeno je vse, da nemški banditi ne bodo mogli motiti plebiscita. V zadnjem trenutku uvidevajo to tudi nemškutarji in čezdalej več je takih, ki ne bodo glasovali. Ugledni nemškutarji govorijo, da ne pomagajo nič, da hočejo živeti v miru z Jugoslavijo in na glas izjavljajo, da ne bodo šli glasovat. To tudi ni nič čudnega, ker odločnost, navdušenje in gotovost zmage med Slovenci je tako velika, kakor nikdar poprej. Višji italijanski častnik pri plebiscitni komisiji je v zasebnem razgovoru izjavil, da se Nemcem pri vsji dobri volji ne da pomagati in da bodo po njegovem računu Slovenci dobili dvotretnjo večino. Nemškim grožnjam se ljudstvo smeje.

Nemci so se začeli resno bati tudi za pas B. V Celovcu se vrši seja za sejo in ubijajo semtertja. Radikalni menijo, naj nemške oborožene bande zasedejo pas B, še preden pride do plebiscita. Naši v pasu B se ne glede na te grožnje pridno pripravljajo.

TEHNIŠKE PRIPRAVE ZA PLEBISCIT

CELOVEC, 8. »Neues Achtuhrabendblatt« javlja: Včeraj je dospelo na Koroško 100 ententnih častnikov in so takoj začeli s svojim delom t. j., da pomagajo distriktnim odborom pri kontroli. Prebivalstvo jih je povsod navdušeno pozdravljalo. Izid ne more pričakovati šele za ponedeljek zvečer. Plebiscit se vrši od osnih jutraj od šestih zvečer. Glasovnice, oz. kuverte, se oddajo v volilno žaro v priročni ententnih častnikov. Ob šestih zvečer prevzamejo ententni častniki žare ter jih odpečejo z avtomobilom v Celovec, kjer se bodo štela glasovnice. Štetje se prejkone prične šele v ponedeljek. Število upravičenih volilcev znaša 34.360. Računajo, da se udeleži glasovanja 90%, tako da znaša absolutna večina približno 15.000.

GLASOANJE SVOBODNO, NEODVISNO IN TAJNO

CELOVEC, 8. Plebiscitna komisija je izdala še dva razglašja. V drugi proklamaciji poudarja, da je glasovanje svobodno, neodvisno in tajno. Nadalje priporoča (red in mir) Naposljed odreja da smejo v soboto in nedeljo priti v glasovalno čono A samo take osebe, ki imajo glasovalno pravico. Na mejah bodo postavljene medzavezniški častniki, katerim bo moral vsakdo pokazati glasovalno izkaznico, ali pa posebno legitimacijo katero izda generalni sekretariat plebiscitne komisije. Na glasovalnih so prepovedani govori in godbe. Glasovalci ne smejo priti k glasovanju v izprevodih. Izid glasovanja se objavi tekem prvih dni prihodnjega tedna.

ZADNJA SEJA PLEBISCITNE KOMISIJE PRED 10. OKTOBROM

CELOVEC, 8. Danes je plebiscitna komisija imela svojo zadnjo sejo pred 10. oktobrom. Predsednik komisije je uradno naznanil, da je poslaniška konferenca v Parizu odklonila avstrijski predlog, da bi čono A zasedle medzavezniške ali nevtralne čete in da je sklenila, da se mora plebiscit na vsak način izvesti v roku, ki je določen v mirovni pogodbi. Vseled tega se bo glasovanje v čoni A nepredvidljivo vršilo dne 10. oktobra, v čoni B pa dne 31. oktobra. Poslaniška konferenca je v svrhu kontrole meje v plebiscitnem ozemlju A in v svrhu kontrole glasovanja v posameznih občinah dalje sklenila, poslati v glasovalno ozemlje potrebno število ententnih častnikov. — Prihodnja seja plebiscitne komisije bo v ponedeljek po glasovanju, to je dne 11. t. m. Izid plebiscita se razglasi tekem prihodnjega tedna, najbrže v sredo, s posebno proklamacijo.

PRIPRAVE ENTENTE

PARIZ, 8. Veleposlaniška konferenca je na svoji včerajšnji seji sklenila, da mora 48 zavezniških oficirjev, ki se mude sedaj na Dunaju, odpotovati takoj v Celovec, da prisostvujejo

čip šločevstva in priznavali s tem že gospodstvo Italije? Vemo, da nam ne to vprašanje ne bočete odgovorili, ker bi Vam sicer Passigij navil ušesa in bi Vas »Delovna zbornica« postavila na cesto, kot je to storila s slovenskimi učitelji! Toda, če ste se še sami prodali italijanski internacionalni, ki je mednarodna povsod, samo tukaj ne, kjer vrši »italijansko-narodno delo« po receptu Passigija, našega naroda ne boste prodali nikdar in nikoli!

ljudskemu glasovanju. Tako Anglija, kakor Francija in Italija bo udeležena vsaka po 16 oficirjev.

CELOVEC, 8. Vsaki občinski komisiji bo pridelen po eden ententni častnik zaradi nadzorstva in vzdrževanja reda.

NEMŠKE ZVIJACE

VELIKOVEC, 8. Da bi v zadnjem trenutku izpremenili ugodni izid plebiscita, so poslužili Nemci te-le zvižaje: Priglasili so v začetku na tisoče takih glasovalcev, ki se dne 1. januarja 1919 niso nahajali niti v pasu B, še manj pa v pasu A. Večino teh glasovalcev so Nemci na občinskih komisijah najprej sami zavrgli, potem pa so se obrnili na plebiscitno komisijo s trditvijo, da bi ti priglasenci izgubili možnost pritožbe, ker so preodali, da bi se mogli pravočasno obvestiti. Res so dosegli, da so dobili nemški zastopniki pri direktnih svetih dovoljenje, da predložijo lahko sami prizive za te odsotne brez vsakih informacij, brez pooblastila in brez avtentičnih dokumentov. Da te izvedejo, se je njim na ludo celo podaljšal prvotni reklamacijski rok za štiri dni. Pri dosedanjih praktičnih distriktnih komisij, ki zavračajo uradna potrdila naših uradov, priznavajo pa pri nasprotijih celo privatno, od nasprotinov sestavljenega priporočila, je jasno, da bo na ta goljufiv način prišlo več tisoč neupravičenih glasovalcev v imenik, ne da bi slovenska stranka do dne 9. oktobra sploh izvedela, koliko in katere osebe se bodo na ta način vpisale v veliki imenik.

POROČILO RIMSKE AGENCIJE »STEFANI«

TRBIZ, 7. Jugoslovanski delegat pri plebiscitni komisiji v Celovcu izjavlja, da so jugoslovanske čete izpraznile pas A, kakor je bilo to sklenjeno kot pogoj za udeležitev ljudskega glasovanja na Koroškem. Okrajni glavari pa zatrjujejo, da so jugoslovanski oddelki, preoblečeni v civilno obleko ostali v omenjenem pasu. Mednarodne čete ne bodo zasedle glasovalnega ozemlja, kakor je to zahtevala Nemška Avstrija, in se je vsled teh okolščin bati hudih izgredov. Razširila se je tudi vest, da zbirajo Jugoslovenci čete v okolščin Jesevic — (Stefani)

ZA KAJ BODO GLASOVALI DNE 10. OKTOBRA NEMŠKUTARSKI ZASLEPLJENCI?

1. Za lakoto in sestrskadi Avstriji. 2. Za petnajst milijard deficita. 3. Za večno suženstvo pod baroni veleposestniki. 4. Za zvezo s Prajsom in novo vojno. 5. Za požrne svoje sovražnike. 6. Za avstrijske dolgeve in mizerijo. 7. Za večni nemir in preprič s sosedi. 8. Za nered, brezskotnost in brezpravnost v lastni državi. 9. Za propadanje mladine, pijanstvo in nepoštenost. 10. Za svojo narodno smrt.

ZA KAJ BODO GLASOVALI VSI PAMETNI LJUDJE?

1. Za cvetočo in bogato državo, ki s svojim žitom krmi Avstrijo. 2. Za razdelitev veleposestniške zemlje med potrebne kmete in delavsko ljudstvo. 3. Za svobodno življenje in napredek. 4. Za mir z vsemi sosedi. 5. Za priateljstvo z vsemi izobraženimi narodi in mogilnimi državami. 6. Za gospodarsko bodočnost. 7. Za materini jezik, očelovske navade, dedno vero in staro pravdo. 8. Za polne žitnice, bogate domove in družinsko srečo. 9. Za treznost, poštenost, pridnost, red, mir, zakon in varnost v močni državi. 10. Za urejeno, svobodno, mlado državo.

ZADNJE NEMŠKE INTRIGE PRED KRIZO CELOVCA

CELOVEC, 8. Samo en dan nas še loči od plebiscita. Položaj se je začel naglo jasneti. Pretekli dni se je izkazalo, da je vsa avstrijska agitacija zgrajena na nesolidni podlagi. Avstrija je potrošila večkrat po 10 milijonov, da podkupi volilne upravičence. Vendar vse to ni bilo v stanu, da spremeni položaj nje v prid. Zato je začela segati po skrajnih sredstvih. Z vseh strani zbira ljudi, ki jih pošilja v čono A, da tamkaj vzmirajo prebivalstvo in da, kjer le možno, na dan glasovanja vzbudijo nemire. Občinski uradi v čoni B, zlasti magistrat v Celovcu, izdajajo na tisoče identitetnih kart, s katerimi spravljajo take ljudi preko stare demarkacijske črte. Ker pa se Nemcem zdi, da bi radi mnogi šli tudi na dan glasovanja preko te črte, so komisijo zaprosili, naj jim za ta dan izda še potrebne legitimacije, ki jih razdeli nemški zastopnik med avstrijske »volilce«, ki še nimajo volilne legitimacije. Stvar je prozorna. Za naraven razum pravičnega človeka je jasno, da bi se vsaj par dni pred glasovanjem ne smelo puščati čez črto nikogar razen volilnih upravičencev. Na dan glasovanja samega pa je to čisto ob sebi razumljivo. Kljub enostavnemu protestu jugoslovanske delegata in proti glasu francoskega zastopnika, je komisija vendar sklenila ne le, da do nedelje jutraj zadoščajo identitetne karte, ampak tudi, da izroči in biano nemškemu delegatu še 1250 legitimacij.

Vse to pa Avstriji nič ne bo pomagalo. Razpoloženje v čeli čoni A je tako, da nihče več ne dvomi na sijajni zmaji Jugoslavije. Dasi se ljudstvo tega zaveda, vendar se pripravljajo vsi naši, da pridejo do poslednjega moža in

žene na glasovanje. Nemškutarski elementi se nameravajo v znatni množini vzdržati glasovanja, ker ne čutijo več trdnih tal pod seboj.

Pa tudi v pasu B se je začel položaj nagibati v škodo Avstriji. Od ponedeljka naprej se začne kriza Celovca.

Italijansko-jugoslovenska pogajanja

BEROLIN, 8. »Deutsche Allgemeine Zeitung« javlja iz Lugana: Po vestih iz Milana, je sprejel jugoslovanski ministrski predsednik dr. Vesnić italijanskega opravnika in mu naznanil, da sprejme belgajska vlada direktna pogajanja glede jadranskega vprašanja, ki jih je uradno ponudila Italija. Načela pogajanj je belgajska vlada že določila in naznanila italijanski vladi, ki more sedaj s svoje strani določiti kraj in čas sestanka. Za zastopnika jugoslovanske vlade bosta najbrže imenovana dr. Vesnić in dr. Trumbić.

RIM, 8. »Tribuna« piše: Italijansko-jugoslovanska pogajanja v Pellanzu niso nikdar bila pretrgana, ampak so bila samo prekinjena vsled krize v Nittijevem kabinetu. Novi Giolittijev kabinet si je moral zagotoviti za vzpostavitev pogajanja zaupanje zbornice in senata. Ko se je to zgodilo, je kabinet naznanil belgajski vladi, da politični odnosi zopet dopuščajo vzpostavitev pogajanj.

ZAGREB 8. »Juturni list« poroča iz Beograda, da je na včerajšnji seji ministrskega odbora za zunanje stvari dr. Trumbić podal ekspozice o zunanji politiki. Odbor je razen tega ekspozice proučil tudi memorandum delegata Radovića. Potem je odbor sestavil načrt, ki določa, kako se bo rešilo jadransko vprašanje, in ki vsebuje instrukcije za naše delegate. Ko bodo delegati določeni, bodo v dveh, treh dneh odpotovali v Italijo, kjer se bodo v mael kraju San Paolu pri Rimu nadaljevala pogajanja. Naša in italijanska vlada sta ukrenili potrebno, da se zagotovijo direktni brzojavni promet med Rimom in Beogradom. Del politikarjev veruje, da bo topot došlo do sporazuma, ker se v italijanskih oficijelnih krogih opaža pomirljivost.

PARIZ, 8. »Tribuna« javlja, da jugoslovanska vlada ne bi priznala aneksije Reke po Italiji ali pa italijanskega protektorata nad mestom.

Načrt jugoslovanske vlade za rešitev jadranskega vprašanja

BELGRAD, 8. Na današnji seji ministrskega sveta se je razpravljalo o raznih vprašanjih zunanje in notranje politike. Ministrski svet se je pečal o predloženem načrtu o navodilih, ki jih določijo jugoslovanski delegati o jadranskem vprašanju. O tem načrtu, ki ga je izdelal komite za zunanje posle, se zna samo toliko, da bo jugoslovanska vlada izjavila svoj destinerement v vprašanju državne oblike Albanije, v kolikor to ne bo ogrozilo interese Jugoslovencov. Skladar mora pripraviti državni SHS. Ni znano, kaj določa ta načrt glede Reke in Dalmacije. Menijo, da bo jugoslovanska vlada zahtevala Wilsonovo črto. Po brzojavki iz Rima, pričakujejo jugoslovanska delegacija 10. t. m. Ob 12 in pol je došel v ministrstvo italijanski opravniki Galanti ter se 15 minut razgovarjal z jugoslovanskim zunanjim ministrom dr. Trumbićem. Nato se je dr. Trumbić povrnil na sejo ministrskega sveta.

SLOVANSKI SVET

Mirovna meja med Rusijo in Poljsko

VARSAVA, 6. Z ozirom na sporazum dosežen na konferenci v Rigi dne 5. t. m. glede vseh bistvenih vprašanj tičočih se preliminar-nih pogojev za premirje za mir, sta predsednik poljskega odposlanstva in predsednik ukrajinsko-ruskega odposlanstva sklenila podpisati premirje in mir med Poljsko in Rusijo na eni strani in Ukrajino na drugi najkasneje v petek, 8. oktobra. Premirna črta in mirovno mejo, ki jih je predložilo poljsko odposlanstvo in sprejela ruska delegacija, grede ob rekli Zbruču in nato čez kremenjski okraj do Rovna; od tu dalje teče meja 30 do 40 km vzhodno od železniške proge Rovno-Luninec-Baranoviči; severno od Nešvic gre potem meja do Disne in Disne dalje ob bregu Dvina.

Vtis vesti o premirju med Poljsko in Rusijo na Poljskem

VARSAVA, 6. Neko uradno poročilo pravi: Vest o premirju, ki jo je razširilo poljsko časopisje, je bila na Poljskem sprejeta z velikim navdušenjem in radostjo. Poljski glavni stan komitacija, da je sovražniku začasno nemogoč vsak nadaljnji odpor in da odmika vsled tega svoje čete proti vzhodu. Poljske predstave so prodile do Kojdanova. Litvinci nadljujejo sovražnosti, ki napravljajo vtis predprav za napad na severni fronti. V bližini Oranija se je začela naša protiofenziva z ljudimi boji. Želelo se je sodelovanje boljševikov z Litvinci.

Z poljsko-litvinskega bojišča

VARSAVA, 7. Poročilo vrhovnega štaba od 6. t. m. pravi: Položaj na vsej fronti je neizpremenjen. Naši oddelki so prišli v stik s sovražnikom samo v neznatnih praskah. Sporazumno s predlogom Zveze narodov je ukazalo vrhovno poveljstvo poljske vojske, da se obustavi vojno delovanje proti litvinskim četam na črti, ki gre od pruskega bojišča do Petuce severno od Oranija.

BEROLIN, 8. Iz Moskve javljajo: Brezčlena brzojavka, naslovljena: »Vsem« poroča vsesrskni centralni izvrševalni odbor, da je sprejel nastopni sklep: 1. Od vseh delajočih ruskih kmetov se zahteva popolna oddaja živil brez upora. 2. Dela za pripravo živil se morajo v najkrajšem času končati. 3. K delu za pre-

skrbo se morajo pritegniti najboljše moči. 4. Dela za preskrbo so istega pomena, kakor dela pri transportih. Brzojavka pozivlja na koncu rusko delavstvo, naj se pokorijo klicu vrhovnega organa in naj zberejo vse moči za boj proti lakoti.

LONDON, 8. »Manchester Guardian« poroča iz Rige, da se po vsej Rusiji širi gibanje proti sovjetom. Prebivalstvo je izgubilo ves interes za vojno proti Poljski, ki je bila izprva popularna.

PRAGA, 8. »Narodni Listy« poročajo po vestih iz Sebastopola o tajni naredbi iz Moskve, ki pozivlja boljševske agente, naj metodčno poizkušajo kompromitirati Wranglove, ukrajinske in poljske čete in da organizirajo pogrome, za katere naj bi se obložil razred intelektualcev in delavcev. Razen tega morajo ti agenti vstopati v protiboljševske vojske in v njih nagovarjati vojake za plemenje in terorizem.

Izgredi v rdeči vojski. — Trocki ranjen

HELSINGFORS, 6. Vesti iz Moskve poročajo, da je prišlo v rdeči vojski do velikih izgredov. Trocki je bil baje ranjen; govori se, da so ga videli z obvezano glavo. Radi zelo slabe situacije v zaledju so izpraznili boljševiki Baku in prosili poveljništvo perzijske vojske, naj bi dovolilo, da bi se boljševske čete vkrcale brez zaprek.

Boljševiška propaganda v Aziji

LONDON, 7. Agencija »Reuters« poroča, da odgovor, ki ga je dala sovjetska vlada vladji lorda Curzona glede angleških uletnikov in boljševiške propagande v Aziji, ni popolnoma zadovoljiv, ker sovjetska vlada ne daje nikakega jamstva, da hoče opustiti propagando. V kratkem se odpošlje tozadevna angleška nota v Moskvo.

GLAVNE TOČKE PRELIMINARNEGA MIRU.

Nova mejna črta gre ob Zbruču skozi okraj Semenje do Rovnega, oddal 40 km vzhodno črte Rovno-Luninec-Baranoviči in dalje vzhodno Njeseca do Živna ob Dvini. Obe stranki si priznava obojestransko suverenost in jamčite, da se ne bohte vmešavali v medsebojne notranje razmere. Poljska in Rusija priznata neodvisnost Bele Rusije in Ukrajine. Poljska republika je prosta vse obveznosti, ki jih ima napram prejšnjemu razmerju do Rusije, dobi dalje primeren delež ruskega zaklada. Rusija se zavezuje, da izplača Poljski po podpisu mirovne pogodbe predujem v zlatu. Poljska je pripravljena staviti Rusiji svoje severne železniške črte za tranzitni promet na razpolago.

PARIZ, 8. Rusija je pripravljena, preobraziti del svoje armade v delavske oddelke, ako Poljska razoroži del svojih čet.

Ruski begunci se vračajo.

BELGRAD, 8. Ruski begunci so začeli zapuščati Belgrad. Pozval jih je general Wrangl, da se vrnejo na Krim. V Belgradu jih je bilo šest tisoč.

Litvinov odpotuje iz Stockholma v Rusijo

STOCKHOLM, 8. Včeraj je prispel v Stockholm Litvinov iz Christijanije in odpotoval takoj preko Revala v Rusijo; spremljali so ga Tigierski, sibirski komisar za trgovino, dva generala in nekatere druge osebe.

NOVE PAROPLOVNE DRUŽBE.

DUBROVNIK, 8. V Dubrovniku snujejo paroplovno družbo, sestavljeno od Rusov in dalmatinskih Hrvatov. Glavnica iznosa baje 20 milijonov dinarjev. Rusi da narode 12 parnikov. Vlada pa potrdi družbo šele, ko bo ugotovljeno, da je večina glavnice v jugoslovanskih rokah.

Demobilizacija češke vojske

PRAGA, 8. Danes je podpisal predsednik Masaryk odlok, s katerim odreja splošno demobilizacijo onih čet, ki so služile del časa. Demobilizacija, ki je pričela že 2. t. m. bo izvršena najkasneje koncem februarja 1921. Do tedaj bo določeno mirovno stanje vojske.

Sklicanje češkoslovaške narodne skupščine

PRAGA, 8. Narodna skupščina je bila sklicana po predsedniku Masaryku za 26. oktobra. Novi kabinet dr. Černyja se bo predstavil v prvi seji skupščine, katere bo razpravljala v prvi vrsti o delovanju za leto 1921. in o trgovinskih pogodbah, sklenjenih z Jugoslavijo, Bolgarijo in Poljsko.

Izjemno stanje na Slovaškem?

PRAGA, 8. Neposredno je pričakovati proglašitve izjemnega stanja nad vso Slovaško. »Pravo ruder« javlja, da so na nekaterih krajih zaradi tega že izbruhnile stavke. V Bratislavi stavka nad 20.000 delavcev.

IV. INTERNACIONALA.

PRAGA, 8. Kakor poroča »Tribuna«, se bo vodja angleških delavcev Thomas pri svojem bivanju v Pragi pogajal tudi o ustanovitvi 4. internacionalne.

Stavka komunistov v Bratislavi.

BRATISLAVA,

ogromne svote v najkrajšem času v Parizu zapravil. Ko je izvedel, da se poveril prišli na sled, je pobežal a so ga še pravčasno zasledili v San Sebastianu. V to afero je zapleteno mnogo odličnih oseb in je pričakovati še nadaljnjih aretacij.

Zarota nemških aristokratov.
CURIH, 7. Nemško časopisje poroča o aferi vtihotapljenja orožja v Nemčijo. V afero je zapletenih več visokih osebnosti bivšega režima, med njimi princ Gottfried Hohenlohe Langenburg. Vsi so obtoženi, da so namenavali vtihotapiti dva milijona pušk iz Holandske. V berlinskih političnih krogih se govori, da je zapleten v to afero tudi en član bivše cesarske rodine Hohenzollern.

Stavka pri berlinskih listih
BEROLIN, 7. Večina berlinskih časopisov je odpovedala sinoči iz službe svoje tehniško osebje, ki je vsled solidarnosti z osebami za javna dela, nahaajočim se že nekoliko dni na stavki, delalo težkoče pri dovozu raznih del, ki bi jih bili morali izvršiti stavkojci. Na poziv raznateljstva listov, naj stavkojci delavci zavzamejo jasno stališče, ni hotelo tehniško osebje izvršiti del, ki so mu bila dana. Vseled tega je bilo proglašeno zapreje, in veliko število jutranjih listov ni danes izšlo.

Pruska policija
BEROLIN, 7. Skupno število nove pruske policije se je določilo na 85.000 mož, h katerim se pridruži še 9100 orožnikov.

Skrštev zasledbenih čet ob Reni se še ni izvršila

BEROLIN, 8. Časopisji objavljajo brzojavko iz Karlsruhe, da se skrštev vojskih sil za zasledbo ozemelj ob levem bregu Rena, ki se je pričakovala za 1. oktobra, še ni izvršila.

Pred burjo v Indiji

LONDON, 8. Iz Indije prihajajoče vesti so tako vznemirljive. V Bombaju in v nekaterih drugih okoliših je položaj že par dni tako opasen. Vseled stavke v pinarnih je mesto brez luči. Poštni in brzojavni nastavljenici stavkajo že več tednov, vsled česar trgovina močno trpi. Med stavkojci in policijo je prišlo že ponovno do spopadov.

Prvi sestanek članov Zveze narodov v Barceloni

LONDON, 7. Svet Zveze narodov je razposlal članom Zveze in Zedinjenih držav poziv za prvi sestanek generalne konference, ki se bo bival z vprašanjem o svobodi prometnih zvez in prehodu; člani se sestanejo v Barceloni 20. oktobra. Na dnevnem redu so natični splošni dogovori glede mednarodnega režima luk, večini pači i. t. d.

Velika železniška nesreča na mostu čez lagune v Benetkah

BENETKE, 8. Sinoči je moral vlak št. 184, namenjen v Milan, čakati na tržaški vlak št. 619, ki je imel eno uro zamude. Bz, ko je došel tržaški vlak, je odšel milanski, ki se je na sredi mostu čez lagune ustavil, ker ni bila prosta. Četrta ure nato, kmalu po polnoči, mu sledi tržaški vlak, namenjen v Rim, na istem tiru. Nihče bi si ne bil mislil, da je tir založen. Ko strojevodja opazi signal, mahoma zapre zavore z vso silo, toda bilo je prepozno. Vlak zadene v vlak, oba zdrtita po tiru, zadnja dva vozova 3. razr. prvega vlaka pa kljub temu nista vzdržala silnega sunka.

Zadnji voz docela, predzadnji skoraj docela raztrčena, sta bila k nesreči natlačena. Urnebesen tresk, in kup polomljenih desk in prepoginjenih železovine pokopale 75 žrtev, med njimi 24 mrtvih in veliko težko ranjenih. Potniki v drugih vozovih so ostali nepoškodovani, ako prezmrejo par neznačnih poškodb.

Pri tržaškem vlaku, ki je treščil v milanskega, ni bilo nesreče, samo lokomotiva se je pokvarila. Potniki iz vseh vozov so se lotili take rešitvene dela, ki je bilo v temi dokaj težavno. Ob poludru je prihitel tudi vlak iz Benetk na pomoč.

Rešilno delo se je naglo razvilo s hvalevredno vestnostjo in požrtvovalnostjo vseh sodelujočih. Ranjence, med katerimi jih je nekaj v skupnem stanju, so prepeljali v bolnišnico, deloma v Benetke deloma v Mestre.

Temna noč, ozka proga, osamljenost sredi lagunske okolice so položaj znatno otežkočile. Izdatne pomoči je bilo pričakovati edinele iz bližnjih krajev, iz Benetk in Mestre. Prizor je bil nepopisen. Stokanje in vpitje izpod ruševin raztrčanih vozov sredi pokojne noči, klicanje nesrečnih žrtev proti temnomodremu, z zvezdami posutemu nebu: na pomoč okrog in okrog nima laguna, to je bil prizor, ki je vsakomur krčil srce. Med njimi jih je bilo, ki so prosili, da se jih usmrti in tako reši neznošen bolečin. Izpod enega samega kupa trasa in koles so potegnili osem mrtvih, nečloveško razmesarjenih trupel.

V Benetkah so v čakalnici prvega razreda improvizirali ambulanco, kjer so ranjenci dobili nujno pomoč.

O vzrokih nesreče krožijo različne vesti. Baje ni imel stoječi vlak na zadnjem vozu predpisane rdeče svetilke, in da sprovednik ni izstopil, da signalizira s predpisano svetilko, da vlak stoji. Preiskava se nadaljuje.

Sprevednik tržaškega vlaka izjavlja, da je moral pri zaviranju paziti, da se vlak ne prekucne v laguno, kar bi se bilo brez dvoma zgodilo, ako bi bil ustavil vlak mahoma.

Danes opoldne je bil tir zopet prost.

Splošna stavka na Portugalskem

MADRID, 6. Po vestah dosepih agencij »Fabra« in »portugalske meje, vlada boje splošna stavka skoro po vsem Portugalskem. Zdi se, da je portugalska vlada prepričana, da je to gibanje popolnoma revolucionarno. Portugalsko poslanstvo v Madridu nima iz Lizbone nobenega uradnega poročila.

Uporabljanje oranjeke luke

LONDON, 8. Agencija »Reuters« brzojavlja iz Vlna, da je litvinska vlada sprejela predlog Poljske glede uporabljanja oranjeke luke pod pogojem, da se privatni promet ne bo motil. Litvinska vlada zahteva tudi, naj se Oranj začasno postavi pod kontrolo Zveze narodov in naj se dajo potrebna jamstva.

Izgrebi med stavko v Ovidu na Španskem
OVIEDO, 7. Tukaj stavka nad 4000 rudarjev; orožniki so razgnali gruče, ki so se zbiral po ulicah. Prišlo je tudi do resnih spopadov, v katerih je bilo ranjenih več oseb.

Vojaški kontingent na Španskem
MADRID, 8. Kabinetski svet je določil prihodnji vojaški kontingent na 90.000 mož.

Politične vesti

Proti združitvi Avstrije z Nemčijo. Vest o sklepu avstrijskega parlamenta glede združitve z Nemčijo, je izzvala v francoski javnosti vihar ogorčenja. Ta sklep avstrijskega parlamenta se smatra kakor odpor proti dolobčam senzermske mirovne pogodbe, ki ga je najavil bivši kancelar Renner v svojem govoru v Innsbrucku, a zopetna pojava bivšega ministra zunanjih del, grofa Czernina v avstrijski politiki je dokaz, da v Avstriji prevladuje pargernanska struja. Časopisje, ki piše o tem sklepu, poziva zvezniške vlade, ki so podpisale senzermsko pogodbo, da naj takoj javijo dunajski vladi, da sklep parlamenta o plebiscitu znači kršitev mirovne pogodbe, zlasti člena 88, ki govori odločno in jasno, da Avstrija ne sme podvzeti nobenega koraka glede združitve s kakim drugo državo. List »Temps« pravi, da so sklepi avstrijskega parlamenta glede plebiscita samo neka demonstracija proti zavezništvu, z ozirom na katastrofalno gospodarsko stanje države, ali vendar je dolžnost zaveznikov, da poduče avstrijsko vlado o nedopustnosti takih sklepov in demonstracij. »Journal des Debats« zahteva odločno demaržo zavezniških vlad na Dunaju, francosko vlado pa poziva, da naj prekliče vse dogovore z Avstrijo, ker bi bila skrajna neumnost, podpirati v gospodarskih vprašanjih državo, ki je že tako jasno prekršila senzermsko mirovno pogodbo. — »Liberte« izjavlja, da Francija ne bo dopustila nikdar, da se vzpostavi velika Nemčija, ki bi mejila z Madžarsko, ki bi vedno ogrožala češkoslovaško in Jugoslavijo. — Po zadnjih poročilih je sklican k nujni seji poslaniški svet, ki bo pretrčeval to vprašanje in sklenil definitivne zaključke.

Monarhistična restavracija na Bavarskem? Ker se širijo po bavarski deželi vesti o bližnjem proglasenju Bavarske v monarhijo, je odločilo 4030 v Nürnbergu zbranih socialističnih zastopnikov, da se ima v tem slučaju proglasiti takojšnjo splošno stavko. Mnogi s puškami oboroženi deželanov je dospelo v Monakovo, ki je okrašen z bavarskimi zastavami.

Obtožba proti Winstonu Churchillu. Kongres škotske »Labour Party« v Glasgowlu je sprejel z vsemi glasovi resolucijo, ki zahteva aretacijo in kazensko postopanje proti Winstonu Churchillu, ker je uporabljal državne dohodke za vojno proti Rusiji.

Napetost med Litvinsko in Poljsko se je ublažila. Poljski minister za zunanje posle je prejel iz Kovna od litvinske vlade brzojavko, v kateri se predlaga poljski vladi, naj poljske čete takoj umakne na črto od 8. decembra 1919. Minister Sapieha je od litvinske vlade zahteval, da začne pogajanja v Suwalkih, da določi demarkcijsko črto in da jamči za nevtralnost od strani Litvanske. Poljska delegacija odpotuje dne 28. t. m. v Suwalki.

Domače vesti

Takega spoznanja bi želeli v laškem tabornu! Glasilo mazzinijancev »La Libertà« piše v svoji številki od 25. septembra pod naslovom »Sincerità italiana«: Vsak dober Italijan mora z odobravanjem sprejeti sklep tuk. šolskega sveta (goriškega), ki dovoljuje slovenski manjšini otvoritev šol s slovenskim učnim jezikom. »Ne zatiranih, ne zatiralec nočemo v svoji hiši. Naše strmcenje mora iti za pomirjenjem duhov.« ...»nismo veržilni (pescicani) v politiki. Vsekemu svoje« — Tudi v naslednji številki govori marsikatero resnico, kakor n. pr.: »Morajo se (Slovenci namreč) privaditi, da se smatrajo v Gorici kot v lastni hiši, kot meščani z enakimi pravicami in ne kot zatirani tujci.« »Z naše strani smatramo, da je postavitev popolne slovenske šole akt dolžnosti, človekoljubja in pravičnosti. Podpirali bomo vsled tega vsako tozadevno iniciativno bodi od strani slovenskih sosesk, bodi od strani vlade, ali pa municipija.«

Naše mnenje je, da to stališče mazzinijancev popolnoma in edino pravilno. Ako bi bili vsi italijanski soseski takega mišljenja, potem bi sporazumjenje med obema narodnostima rodilo najboljše sadove. Radi predpostavljamo političnih dogodkov se blizu čas, ko bo sporazumjenje res neobhodno potrebno, ako bomo hoteli živeti v miru drug poleg drugega.

Je-li tako — internacionalno? Z ozirom na znano Passiglijevo odprto pismo generalnemu civilnemu komisariju, v katerem je pisec naglašal zasluge socialne demokracije za odpuščanje slovenskega delavstva od »slovenskega nacionalizma«, piše »Goriška Straža«: Tako je pri nas. Poglejmo, kako

je drugi! Na Korotkem se ima v plebiscitnem paru A vrtili ljudsko glasovanje. Jugoslovenom sovražno stališče so razveljali Nenci in korotki nemurji, marveč tudi socialna demokracija. V slepen sovražstvu proti Slovcem in proti Jugoslaviji so se našli v bratski alogi nemški nacionalci, krščanski socialci in — internacionalni socialni demokraciji. Kdo bi se čudil, ako bi ali v boju za Nemško Avstrijo samo socialisti nemške narodnosti! Toda, da se v uradnem listu, kakor je »Arbeiter Zeitung« izdaja naravnost nalog sodrugom, da glasujejo za Nemško Avstrijo, to je vse kaj drugega, nego internacionalizem. Ne glede na to, da hoče stranka, ki ima v štitu zapisano geslo internacionalizma, priti preko tega gesla kratkoma na dnevi red, hoče stranka s tem vplivati na svobodno voljo in prepričanje posameznih organiziranih sodrugov, med katerimi je mnogo sodrugov slovenske narodnosti, ki bi sicer glasovali vse drugače. Razlogi, ki jih navaja »Arbeiter-Zeitung«, opravijo te svoje zahteve, so privlačeni za las. Pravi namreč, da govore za Nemško Avstrijo politični in gospodarski razlogi; za njo govori tudi dejstvo, da je delavsko ljudstvo tvorilo vseskozi važen del Avstrije. To so res tehtni vzroki, ki jim nihče ne more ugovarjati. Niti od daleč, da bi vtemeljila svoj sklep s kakimi argumenti, ki bi ga vsaj na videz opravičili. Kajti noben socialist ne bo mogel oporekati, da ima socialna demokracija v Jugoslaviji z njihovega stališča ravno tako važno vlogo, kot socialna demokracija v Nemški Avstriji, ali kaj drugod. Sklep je napreren, ako gremo s socialističnega stališča, naravnost proti jugoslovenski socialni demokraciji, ki se na ta način šiki. Toda, to je njihova lastna stvar. Mi smo hoteli tukaj samo ugotoviti, da gre tudi internacionalnost le do gotove meje. Kakor hitro kaže drugače, bolje, se pa drugače obrne. Zalostno je le, da socialisti slovenske narodnosti tvorijo vedno stafato. On mora biti internacionalen povod in povod. Ne le to: on mora biti, če to zapove njegova stranka celo nacionalist, toda bogvarj — slovenski!

V stvari po vojni povzročene škodi. Prejeli smo: V izdanju »Edinosti« od minole sobote je pisal neki dopisnik, da je v stvari vojne odškodnine prepisana sodnijska cenitev. Jaz pa vam sporočam, da sem se informiral pri generalnem civil. komisariatu v Trstu, ter da sem dobil pojasnilo, da je sodnijska cenitev veljavna, da pa ni predpisana, da zadostuje torej tudi privatna cenitev in podpis 4 pri tudi za škodo na hiši in zemljišču. Civilni komisariat v Sežani pravi celo, da sodnijskih cenitev ne bo upošteval, češ, da se ne more verjeti nobenemu zapisanemu cenilu. Pri čem smo torej? Čas bi bil že, da polidkana oblast izreče jasno in končnojavno besedo, da se enkrat neha to večno beganje ljudstva.

Poziv vsem knjižničnikom v zasedenem ozemlju! »Zveza slovenskih učiteljskih društev« v Trstu bo začela izdajati z januarjem prihodnjega leta rabavno-poučen list za mladino. V svrhu točne organizacije sotrudišstva za to važno podjetje pa mora imeti natančen popis vseh jugoslovenskih knjižnicov, ki žive še na našem ozemlju. Podpisano uredništvo prosi torej vse knjižničnike (slovenske in hrvatske), naj mu pismenim potom naznajo svoje točne naslove. Uredništvo »Učit. Lista«. Trst, ul. Ruggero Manna 20, li. nadst.

Našla se je v sredo, dne 6. t. m., na cesti v bližini Buzeta ročna torbica za spise z raznimi dokumenti nekega Josipa Lipovičaka iz Bosiljeva v Hrvatski. Zupni urad v Buzetu.

Naseljevanje v Makedoniji. Iz Ljubljane javljajo o nameri, da se bodo ubožni kmetje iz Dalmacije in Like naseljevali v neobljubljenih krajih južne Makedonije.

V nekaterih delih Jugoslavije so bili stariši vojaški ubežniki pozvani na odgovornost. Vseled posredovanje poslanca dra Šimraka je izjavil vojni minister general Jovanović, da je tako postopanje povsem nezakonito. Sarajevski muzejski muzej ustanoviti tam tovarno za perilo, v kateri bodo zaposlene same mohamedanke, ker jim njihova vera ne dovoljuje, da bi delale v drugih tovarnah.

Uradne vesti

Direktna brzojavna zveza med Trstom in Prago. Poštna in brzojavna uprava v Trstu naznaja občinstvu, da je bila z dne 6. t. m. vzpostavljena direktna brzojavna zveza med Trstom in Prago.

Začasni poštni urad »Trst, razstava vzorcev« je otvoril še včeraj, 8. oktobra. Omenjeni urad bo poskrboval v prostorih razstave za razpoložljivo in »poste restantno« službo korespondence, naslovljene razstavljalcem.

Prepoved izkrcanja tujcev v georgijskih lukah. Tržaška kvestura naznaja vsem prizadetim, da je z dne 15. septembra stopila v veljavo stroga prepoved izkrcanja v georgijskih lukah vseh tujcev, ki bi ne bili preskrbljeni z vizumom georgijskega zastopnika v Carigradu.

Mestna zastavljajnica. Danes, v soboto, predpolne se bodo prodajali na prostovoljni dražbi razni nedragoceni predmeti.

Društvene vesti

Slov. Planinski društvo v Trstu vabi vse člane in prijatelje društva na izlet na Kokoš pri Bazovici (670 m). Odhod v nedeljo 10. t. m. ob 7 h in pol od rotunde v Bošketu brez Ključ, brški vrh na Kokoš, od tu v Bazovico, kjer bo kosilo. Priporoča se prinesiti prigrizek seboj. V slučaju slabega vremena se predloži izlet na prihodajo nedeljo.

Tržaško kolesarsko društvo »Balkan« priredi v nedeljo, dne 10. t. m. popoldanski izlet v Lokev. Zbirališče pred svetovitskim »Narodnim domom« ob 1. uri (in ne, kakor včeraj) pomotoma javljeno, ob 1 in pol. Člani naj se tega krasnega izleta — kar najštevilneje udeležijo. Dobrodošli tudi njih prijatelji.

ŠIRITE »EDINOST« !

oko tebe živo zeleno listje, in bilo mi je tako ljubko in dobro, da sem se čutil srečnega. Po cele ure sem posedal na tem deblu in koval in snoval načrte za svojo bodočnost. Po mojem telesu je šlo čudno čustvo; bilo mi je kakor da moji nogi zabijate globlje in globlje v zemljo, da vse moje telo zadobiva korenine v teh debl; in ko sem nekega jutra vstal, sem, obkrožen s svojimi gradi ves svoj rojstni kraj, vskliknil iz vsega srca: »Dedje moj; Stari Hrvatelj! K vam se vracam! Vidim na svojem obrazu sledi vaše; ali, moja duša, srce moje se je bilo izneverilo, nehalo je utripati za tiste svetilke, ki je vrtipalo zanje vaše srce. Sedaj mi pada z obl mrena, izpregledal sem in vracam se k vam; tu ostanem, tu hočem živeti, delati in poleg vas leči v grob. Prevara in predsodki so me odvrgli od vašega doma; narava, čista narava me zopet vraci k vam.« To sam kličem svojim dedom; na to se zaroti pred njimi, to prisegam pred vami, dragi župnik moj! Ste li zadovoljni, kaj?

(Daje.)

Iz tržaškega življenja

Talpa aspadicev. Prednočnim, okoli 22 ure, je šel po ulici Lavatoio pri Sv. Jakobu Angel Vojska, kovinar, stanujoč v ulici Giuliani. Načrtnat ga obklopi 12 mladeničev, ki so bili dobro oboroženi s palicami. Začele ga posvati in zmerjati. »Poglejte komunisti, dajmo mu po hrbtu.« S palicami so začeli zlikovci pretepati uboga siromaka tako dolgo, da se je nezavesten zgrudil v mlako krvi. Ranjen je bil po celem trupu in po glavi. Ko se je prebudil iz nezvesti, je poklical ljudi na pomoč. Priklicati pa ni mogel nobenega. Napotil se je sam, krvaveč iz ran proti domu, kamor se je z muko privlekel. Včeraj je šel omenjeni Vojska na rešilno postajo, da si preobveže rane. Ko je tu prošil za zdravniško izpričevalo, se mu je reklo, da mora plačati zanj 15 L pristojbine. Oupovedati se je moral reže temu, ker ni zmogel toliko denarja. Končno naj omenimo še to, da so bile v družbi tolovajev tudi ženske zastopane.

Drago okrepčilo. Stotnik Alojzij Manka je šel včeraj na Korus v nek bufet se malo okrepčati. Račun je plačal z drobižom, katerega je imel v listnici. Pri sebi je nosil tudi torbico za spise, v kateri je bil bankovec za 500 L in važne listine in je pustil to torbico v buketu. Ko je bil že nekaj minut oddaljen, se je spomnil, da je pustil torbico v buketu. Šel je takoj nazaj, a tobica je med tem časom izginila. Nepoz. lat se je okoristil z denarjem, listine bo pa skoro gotovo doletela ista usoda kot naš »Narodni dom«.

Nesreča kr. stražnikov. Včeraj zvečer okoli 23ih je peljal avtomobil kr. stražnike na zastavljajnico. Vozil je 22letni Marjan Arcini. V ulici dell' Tintore popravljajo tlak. Ker je bila v začetku, kjer je cesta razdrta, slaba luč, ni utegnil sofer tako hitro ustaviti avtomobila. Zavozil je med luknje, kjer delajo novi tlak. Voz se je prevrnil in trije stražniki so bili ranjeni, ostali pa opraskani in prestrašeni.

Srečen porod na ulici. V stolpu mestne hiše je odbral zadnji zvok tretje ure zjutraj ter se razlegal daleč... daleč v temno zvezdano jesensko noč.

Vse je bilo mirno in tiho, le iz neke stranske ulice je bilo slišati veselo ukanje »vinskega brata«. Po ulici dell' Orologio je stopal počasi zakonski par, dobro zavil v plašč, boječ se mrle jesenske noli... zenska v cvetoči mladosti je imela bled in upadel obraz. Na vihez se je dalo sklepati, da noli bitje pod srcem.

»Lidija, ali ti je slabo, da si tako bleda?« — jo nagovori njen 25letni soprog. — »Da, da, že dlje časa se počutim slabo.«

»Potrpi malo, saj pridemo takoj domov in, potem...«

»Ne morem, ne morem, slabo mi je. Telefoniraj po zdravnika, drugače umrjem.«

»Ne morem te pustiti same, saj vidiš, da si jako slaba.«

»Pojdi, pojdi hitro, ne bo več dolgo, ko ne bom več sama...« Med tem časom, ko je šel telefonirat soprog po zdravnika, je žena porodila. Ko se je povrnil nazaj njen soprog, je videl, da je postal oče... ljubeznega sinčka. Srečno mater Lidijo Tagliapietra so jo odpeljali s kočijo v njeno stanovanje, ki se nahaja v ulici Riborgo št. 32.

Magajna Anton prijet v Ljubljani. Iz Ljubljane nam poročajo, da so policijski organi na glavnem kolodvoru prijeli 19letnega čevljarkega vajenca Angela Magajno iz Sv. Križa, ki je minulo nedeljo ubil ljubimca svoje sestre Francete Tenceta, za katerim je v razjarjenosti vrzel poleno ter ga tako nesrečno zadel, da je bil Tence takoj mrtev. Magajna je nato pobežnil preko demarkcijske črte v Ljubljano. Pri policiji je izjavil, da je bil v nedeljo popolnoma pijan in da se na čin ne spominja. Izročili so ga deželnemu sodišču.

Tregedija v Devinu

Ko je italijanska vojska zasedla te kraje, sta se vrnila iz italijanske internacije zakonska frata in Katerina Rosselli. Omenjena zakonska sta bila približno 2 leti poročena. Živela sta v najlepšem miru, dokler niso začeli hudobni jeziki razširjati laži, češ, da se njen soprog peča tudi z drugimi ženskami. Tako je začela žena dvomiti o močevi zvestobi. Začel se je med možem in ženo dnevni prepir v hiši. Nekega večera pride Rosselli od dela domov. Žena ga sprejme z vsakdanjim zbadanjem. Mož si je vzel to stvar tako k srcu, da je med preprirom pograbil na bližnji mizi nahajajočo se sekiro in udaril ženo večkrat po glavi. Žena se je v krvi zgrudila na tla. Mož se je zgrozil nad strašnim dejanjem in pobežnil. Preganjala ga je vest in je šel na devinski grad in se vrzel raz visoko skalo v morje. Ko so naslednji dan ribiči ločili ribe, so našli mrtvo truplo uboga Rossellija, ki postal žrtev zlobnih jezikov in obrekovanja.

Za tiskovni sklad »Edinosti«

Franc Silverster v Vipavi 20 L, J. Sandalj, Lugalava 5 L, Fran Bizjak, Postojna 6 L, Angelj Kolaric 3 L, Jožef Vadnu v Postojni nabral pri pečenju krompirja 10 L. O priliki praznovanja treh Franciskov 1 725, Mirko in Vladimir Paternost, da se bodeta v prihodnjem letu oženila, vsak po 10 L, Kutin Fran, pristojbina pišk, 10 L ter Jože Vadnu 30 L rublje. Vrhpoljski gledališki diletantje od uprizaritve Finžgarjeve igre »Veriga« izkazu 12 L. Dosedaj izkazanih 14.90365; v današnjem izkazu L 27025. Skupno L 15.17390 in 10 rublje.

Borzna poročila.

Tečaj:

V Trstu, 8. oktobra 1920.

Jadranska banka	460
Cosulich	485
Dalmatia	365...
Gerolimich	1935
Libera Triestina	676
Lloyd	2150
Lussino	2300...
Martinolich	324
Oceania	480
Premuda	1935
Trpovitch	500
Ampelea	625...
Cement Dalmatia	370
Cement Spalato	413
Krka	505

Tuja valuta na tržakem trgu:

V Trstu, 8. oktobra 1920.

Neprepčatene krone	7—	730
avstrijsko-nemške krone	725—	775
češkoslovaške krone	3450—	35—
dinarji	79—	80—
leji	4650—	47—
marke	41—	42—
dolarji	2480—	2510
francoski franki	168—	172—
avcarski franki	400—	405—
angleški funti, papirnati	88—	89—
angleški funti, zlati	106—	107—
rublji	25—	26—
napoloni	84—	86—

!JUGOSLOVENI!

Zbirajte pridno za »TISKOVNI SKLAD EDINOSTI«.

MALI OGLASI

se računajo po 25 stotink beseda. — Najmanjša pristojbina L 2.—. Debele črke 40 stotink beseda. Najmanjša pristojbina L 4.—. Kdor išče služb plača polovično ceno.

KLOBUKI ZA GOSPE. Po pravih konkurenčnih cenah se dobivajo najkrajšejsi damski klobuki najnovejše mode na trgu Garibaldi št. 28. Sprejema naročila in poprave. Modni salon Morgutti-Corti. 387

HIŠA z vrhom, pripravna za gostilno, najraje v bližini Trsta se kupi takoj. Naslov: Breznik, via Fonderia, št. 5/L. 5. 383

KRPE mešane po 50 cent., nove odrezke in tkano kupuje Fondra, Scalinzi 3. 384

ODDA se postelja v najem. Ul. Coroneo 5. II. nadstropje. 385

10-13 VELIKIH ČEBROV od olja za vino prodam. Ponudbe pod »Čeber« na upravo. 386

VINOGRADNIKI »Trtnica« Forčić i. dr. Komen razpolaga z več tisoči cepicem in raznih amerikan-bil in kolci. Cepicneke so najboljših vrst gorških in istrskih in furlanskih. Naročila po dnevnih cenah se sprejemajo takoj za jesen in pomlad. 298

STANOVANJE, obstoječe iz 2 sob in kuhinje, se išče v bližnji okolici ali v mestu. Ponudbe pod »Stanovanje« na upravo. 319

PRODAJALKA popolnoma izvežbana v manufakturni stroki in učenka poštenih staršev z primerno šolsko izobrazbo se sprejmete v trgovino z manufakturnim blagom pri Vinku Sketu, II. Bistrice. 344

VELIKO posestvo z veliko hišo, gostilno in hlevom, oddaljeno 6 kilometrov od postaje Herpelje-Kozina na prometnem kraju se prodaja na prostovoljni dražbi dne 11. oktobra v Materiji, Šabec. 353

SOBO išče gospodična. Ponudbe pod »Soba« na upravo. 363

PRODAJO SE prasički dobre pasme pri Rudolfu Košta, Rojan, Vermelli št. 451. 369

PRI POSTAJI Sv. Ane, proti Trstu se prodaja hišica s tremi prostori. Zglasiti se pri Antonu Okreševič, Sv. M. Magdalena zg. 31. 374

SLUŽKINJO srednjih let, zmnožno kuhanja in vseh hišnih del, sprejme majhna družina v Genovi. Nastop takoj. Plača po dogovoru. Ponudbe na Maks Domicej, Rakce. 378

ZA ZLATO, srebro in krone plača najvišje cene Pertot, urar. Ulica S. Francesco št. 15. II. 264

ZLATO, srebrne krone kupujem po najvišjih cenah, Albert Povh, urarna, ulica Mazzini 46. 328

ZENSKA, vesča vseh hišnih del, se sprejme. Ul. Sette Fontane št. 27. 379